

Maakuntahallitus 26.4.2021
Maakuntajohtaja Kari Häkämies

§ 3 Ajankohtaiset asiat

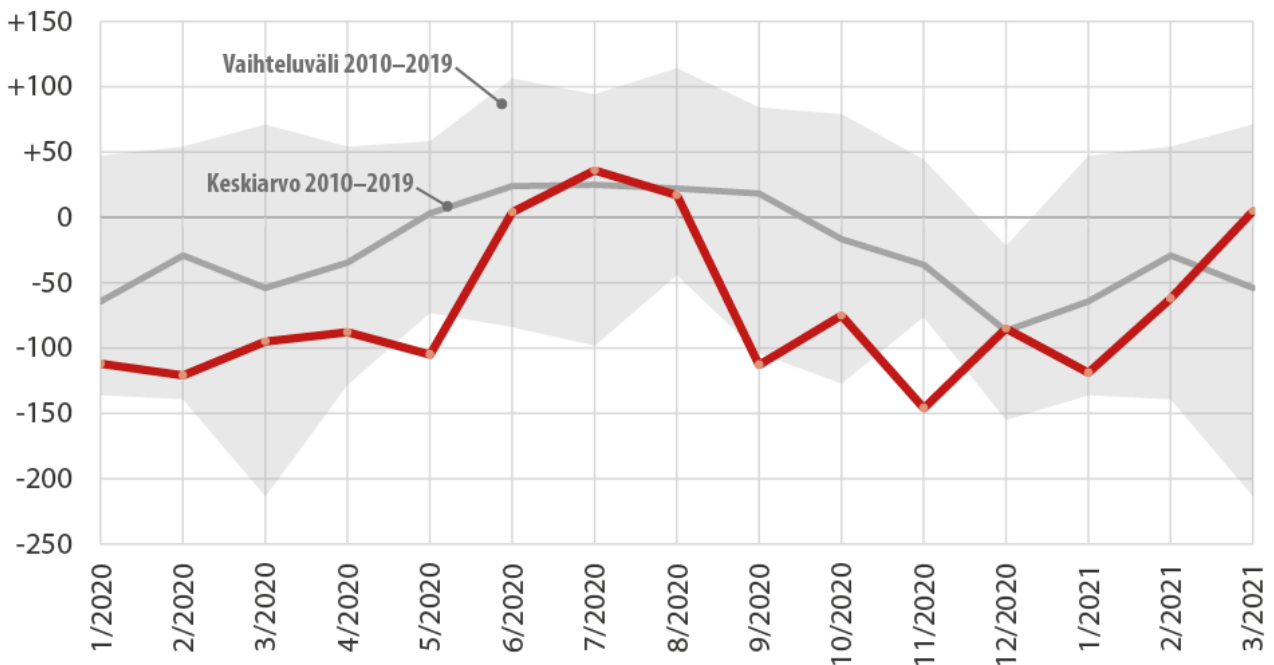
Syntyvyys kasvussa Varsinais-Suomessa

Luonnollinen väestönmuutos on kasvanut selvästi Varsinais-Suomessa vuoden 2021 ensimmäisinä kuukausina. Luonnollinen väestönmuutos, eli syntyvyyden ja kuolleisuuden erotus, laski maakunnassa koko 2010-luvun. Sama kehitys jatkui vuonna 2020, sillä heinäkuuta lukuun ottamatta jokaisen kuukauden luvut jäivät alle 2010-luvun keskiarvon, ja muutamana kuukautena luonnollinen väestönmuutos oli alhaisempi kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen.

Luonnollinen väestönmuutos kääntyi kuitenkin kuluvan vuoden alussa kasvuun. Maaliskuussa 2021 syntyneitä oli jo hieman kuolleita enemmän, kun vuotta aiemmin syntyneitä oli lähes sata vähemmän kuin kuolleita. Muutos johtuu ennen kaikkea syntyvyyden kasvusta, sillä kuolleiden lukumäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia koronavuoden aikana. Kuluvan vuoden alussa maakuntaan onkin syntynyt 150 lasta enemmän kuin edellisenä vuotena samaan aikaan.

Lisätietoja: tietopalvelupäällikkö Antti Vasanen, puh. 050 410 2294

Luonnollinen väestönmuutos Varsinais-Suomessa 2020-luvulla (henkilöä)

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen eteneminen

Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan 1.1.2000. Lakiin on tehty sen voimassaolon aikana lukuisia muutoksia, ja niitä tehdään edelleen. Muutettuja, lisättyjä tai kumottuja pykäläitä on peräti kaksi kolmasosaa lain runsaasta 300 pykälästä. Lain toimivuudesta ja soveltamisesta on tehty lukuisia selvityksiä.

Ympäristöministeriö käynnisti maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen parlamentaarisen valmistelun Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti keväällä 2018. Uudistuksen alkuperäisenä tavoitteena oli yksinkertaistaa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, kehittää rakentamisen ohjausta, tukea kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä varmistaa, että lakiteksti on selkeä ja johdonmukainen.

Kokonaisuudistuksen valmistelua varten asetettiin työryhmä, parlamentaarinen seurantaryhmä ja sidosryhmäfoorumi. Työryhmän alaisuudessa toimii lisäksi kuusi valmistelujaostoa. Maakuntien liittojen edustaja valmisteluvassa työryhmässä on Hämeen liiton maakuntajohtaja Anna-Mari Ahonen. Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon suunnittelujohtajat edustavat liittoja valmistelujaostoissa.

Uudistuksen valmistelu on edennyt Antti Rinteen / Sanna Marinin hallitusohjelmaan kirjatuihin tarkennuksiin suunniteltua hitaammin. Lain pykälämuotoiluista ja niiden perusteluista käydään edelleen keskustelua. Luonnos hallituksen esitykseksi uudeksi **kaavoitus- ja rakennuslaiksi** on näillä näkymin tulossa lausunnoille aikaisintaan kesällä, mahdollisesti vasta syksyllä.

Maakuntien liittojen kannalta keskeiset kysymykset ovat

- maakuntakaavan rajatumpi rooli kaavajärjestelmässä,
- maakuntakaavan suhde suurten kaupunkiseutujen pakolliseen, mutta oikeusvaikutuksettomaan kaupunkiseutus suunnitelmaan sekä
- maakuntakaavan eri sisältöjen epäselvä oikeusvaikutteisuus.

Lakiluonnoksen mukaan kaavajärjestelmä säilyy edelleen kolmiportaisena (maakunta-, yleis- ja asemakaava). Laissa määritellään, mitä asioita maakuntakaavassa tulee käsitellä, mutta aiempaa strategisemmin ja kohdentuen nykyistä selkeämmin ainoastaan valtakunnallisiin ja maakunnallisiin kysymyksiin. Nykyisin maakuntakaava on kokonaisuudessaan ohjeena muulle suunnittelulle ja viranomaistoiminnalle, erityisesti kunnan kaavoitukselle, jatkossa ainoastaan maakunnan **aluerakenteen**, valtakunnallisen ja maakunnallisen **liikennejärjestelmän**/liikenneverkon sekä maakunnan **viherrakenteen kehittämisen periaatteiden** osalta.

Valmistelun tässä vaiheessa on vielä epäselvää, mitkä aluerakenteeseen luettavat osat ovat oikeusvaikutteisia. Lakiluonnoksessa maakuntakaavan uusi rooli on perusteltu pilkkomalla alue- ja yhdyskuntarakenteen käsitteet kaavatasokohtaisiksi unohtaen, että strategisessakin maakuntakaavoituksessa aluerakenteen elementtien yhdyskuntarakenteelliset ominaisuudet ovat kaavoituksen tavoitteiden kannalta keskeisiä. Vähittäiskaupan suuryksiköjä ei enää jatkossa ohjattaisi maakuntakaavoituksella. Maakuntakaavoissa ei myöskään enää määriteltäisi kaupunkien ja kuntien keskustatoimintojen alueita.

Lakiluonnoksen mukainen kaupunkiseutus suunnitelma vastaa Turun kaupunkiseudulle tehty rakennemallia ja alueella pitkään tehtyä suunnitteluyhteistyötä, jossa liitolla on keskeinen rooli. Yllättävää onkin, että lakiluonnoksen perusteluissa korostetaan ainoastaan kuntien ja valtion viranomaisten yhteistyötä, mutta suunnitelman

suhde maakuntakaavoitukseen jätetään avoimeksi. Varsinais-Suomessa Turun kaupunkiseudun rakennemalli on yhdessä seudullisen liikennejärjestelmätöyön kanssa toiminut myös maakuntaakaavan keskeisenä perusselvityksenä.

Maakuntajohtajat ja Kuntaliitto toimittivat helmikuussa ministeriöille yhteisen kannanoton aluerakenteen käsitteen laajentamiseksi kattamaan energiantuotannon alueet, taajamien ulkopuoliset tuotantotoiminnan alueet, luonnonvarojen käytön alueet (kaivostoiminta, metsätalous, poronhoito) sekä puolustusvoimien tarpeet niiltä osin kuin näillä on maakunnallista tai valtakunnallista merkitystä. Kannanoton jälkeen pykäläluonnoksia on jossain määrin tarkistettu.

Paraikaa on käynnissä kysely, jolla selvitetään suurimpien kaupunkiseutujen suunnittelu yhteistyön nykytilannetta sekä tulevassa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusunnitelman vaikutuksia kuntasektorille. Kysely on lähetetty Suomen seitsemän suurimman kaupunkiseudun kuntien, kuntayhtymien ja kyseisten alueiden maakuntien liittojen kaupunkiseutujen suunnittelu yhteistyöhön osallistuville asiantuntijoille. Aiheesta on myös webinaari maanantaina 26.4.2021.

<https://mrluudistus.fi>

Lisätietoja: suunnittelujohtaja Heikki Saarento, puh. 040 720 3056

Liikenne 12 -suunnitelman toimeenpano käynnistyy

Valtioneuvosto on hyväksynyt valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) vuosille 2021-2032 ja antoi sen selontekona eduskunnalle 15.4.2021. Suunnitelman tavoitteena on lisätä pitkäjänteisyyttä liikennejärjestelmän kehittämiseen koko Suomessa. Suunnitelma laadittiin nyt ensimmäistä kertaa. Suunnitelma on valmisteltu vuorovaikutteisesti sidosryhmien kanssa ja sen valmistelua on ohjannut parlamentaarinen ohjausryhmä.

Suunnitelma on laadittu 12 vuodeksi ja sitä päivitetään hallituskausittain eli neljän vuoden välein. Siinä ovat mukana kaikki liikennemuodot, henkilö- ja tavaraliikenne, liikenneverkot ja palvelut. Suunnitelmaan sisältyy toimenpideohjelma ja valtion rahoitusohjelma. Valmistelu perustuu lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä.

Väylien rahoituksessa siirretään painopistettä nykyistä enemmän rautateille. Tieverkon osuus perusväylänpidosta säilyy kuitenkin suurempana kuin rataverkon, ja korjausvelkaa vähennetään koko väyläverkolla, myös alemmalla tieverkolla. Ensimmäinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on laadittu vuosia 2021-2024 koskevan julkisen talouden suunnitelman ja talousarviopäätösten mukaisesti vuosien 2021-2024 osalta. Vuosille 2025-2032 suunnitelmassa esitetään lisäyksiä liikennejärjestelmän rahoitukseen. Suunnitelmassa esitetyt kustannukset ovat arvioita ja niiden toteuttaminen riippuu tulevista talousarviopäätöksistä.

Suunnitelma on nyt eduskunnan käsittelyssä. Väylävirasto laatii valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja liikenneverkon strategisen tilannekuvan perusteella valtion väyläverkkoja koskevan investointiohjelman seuraavaksi 6-8 vuodeksi. Vuonna 2021 ensimmäistä kertaa laadittavaa investointiohjelmaa hyödynnetään talousarvioesitysten valmistelussa. Investointiohjelma valmistuu elokuussa 2021.

Lisätietoja: edunvalvontajohtaja Janne Virtanen, p. 040 583 6950

Saaristomeri ei parane nykyisillä toimenpiteillä

Ympäristöministeriön hallinnonalalla on käynnissä vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmien 2022–2027 laadinta. Laaditut suunnitelmat ovat kuultavina 14.5.2021 asti. Tavoitteena toimenpideohjelmilla on vesien ja meriympäristön tilan parantaminen. Koska hyvää vesientilaa ei saavutettu edelliseen tavoitevuoteen 2020 mennessä, uusi aikaraja asetetaan vuodelle 2027.

Vesien- ja merenhoidon toimenpidesuunnitelmiin kirjatulla toimenpiteillä tavoite voi olla teoriassa mahdollinen, mutta käytännössä vaikea saavuttaa. Toimenpiteitä toteutetaan muun muassa erilaisten tuki- ja korvausjärjestelmien kautta. Toimenpiteiden vaikuttavuutta heikentää niiden vähäinen velvoittavuus ja kohdentamisen puute. Esimerkiksi nykyinen maatalouden ympäristökorvausjärjestelmä mahdollistaa toimenpiteitä vesienhoidon kannalta tehottomiin paikkoihin.

Saaristomeren ravinteista 70–80 % tulee yhä maataloudesta, minkä johdosta erityisesti maataloudessa tehtävillä toimenpiteillä on vaikutusta. Maa- ja metsätalousministeriö valmistele parhaillaan uutta Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan (CAP27) ohjelmakautta. EU-tasolla on päätetty vahvistaa maataloustukien ympäristösidonnaisuutta ja ohjata rahoituksen kokonaismäärästä 40 % ympäristö- ja ilmastotoimiin. Päätöksen näkyminen Saaristomeren tilassa riippuu Suomen toimeenpanosta. Ministeriön julkaisemassa suunnitelmaluonnoksessa tukien alueellista porrastamista ja kohdentamista ei kuitenkaan tehdä. Lopullinen suunnitelma kansallisesta toimeenpanosta valmistuu kevään aikana ja lähtee lausunnonle kesällä 2021.

Saaristomeri on Suomen rannikon huonokuntoisin merialue, minkä johdosta erilaisten toimenpiteiden valtakunnallista ja alueellista kohdentamista on vahvistettava. Itämeren suojelukomissio, HELCOM on määritellyt Saaristomeren maatalouden ravinnevalumat yhdeksi Itämeren pahimmaksi rehevöittäjäksi. Saaristomeri on Suomen ainoa jäljellä oleva niin sanottu Itämeren hot spot -kohde. Ympäristöministeri Krista Mikkonen on sitoutunut selvittämään Saaristomeren kuormituksen vähentämistä ja poistamista HELCOM:in listalta. Valmis-teilla on tiekartta ravinnekuormituksen merkittävälle vähentämiselle kesään 2022 mennessä.

Lisätietoja: erikoissuunnittelija Malla Rannikko-Laine, p. 040 7213 429, erikoissuunnittelija Timo Juvonen, puh. 040 8295 543